РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 6 (49)

Заснований в 1996 році

Рівне − 2013

ББК 74.20
О - 59
УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379
Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 6 (49). — Рівне: РДГУ, 2013. — 210 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних питань викладання іноземної мови за матеріалами доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні проблеми германського та романського мовознавства», проведеної Рівненським державним гуманітарним університетом, та з проблем вищої освіти за матеріалами міжнародної науково-методичної конференції «Вища освіта в Україні: проблеми та перспективи розвитку», яка відбулась у Луцькому національному технічному університеті.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних працівників, викладачів та студентів вищих, професійно-технічних і загальноосвітніх навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:
Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).
Заступник головного редактора:
Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України (Інститут проблем виховання АПН України);
Безкоровайна Ольга Володимирівна − доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Воробйов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);
Карпенчук Світлана Григорівна –доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);
Малафіїк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);
Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Петренко Оксана Борисівна − доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);
Руденко Володимир Миколайович − доктор педагогічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славістичного університету);
Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);
Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 4 від 26.04.2013 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додатки до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8 і від 30.03.2011 р. № 1 – 05/3).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: *33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет*

ISBN 966 — 7281 — 09 — 08. © Рівненський державний гуманітарний університет, 2013

4. Полат Е. С. Метод проектов [Электронный ресурс] / Е. С. Полат. – Режим доступа: http://distant.ioso.ru/project/meth%20project/metod%20pro.htm. – Название с экрана.
5. Project for Ecological and Cooperative Education (P.E.A.C.E.). Report from the Meeting (Kornhaug, Norway, March 7-10, 1994). Peace Education Reports No. 12 [microform] / Eva Nordland, Ed. – Malmo, 1994. – 35 p.

А. П. МАРТЫНЮК. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ КОММУНИКАТИВНЫХ НАВЫКОВ У СТУДЕНТОВ ТЕХНИЧЕСКИХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ СРЕДСТВАМИ МЕТОДА ПРОЕКТА НА ЗАНЯТИЯХ ПО ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ

Резюме. *В статье указывается на целесообразность использования метода проектов для развития коммуникативных навыков на занятиях по английскому языку у студентов технических специальностей. Доказывается, что применение проектных методик является системообразующей компонентой учебно-познавательной деятельности будущих инженеров.*

Ключевые слова: *коммуникативные навыки, студенты технических специальностей, метод проектов, занятия по иностранному языку.*

A. P. MARTYNIUK. PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL PROBLEMS OF FORMATION OF COMMUNICATIVE SKILLS OF ENGINEERING STUDENTS BY MEANS OF THE PROJECT METHOD IN THE ENGLISH CLASSES

The summary. *The paper deals with the feasibility/reasonability of using of the project method in order to develop the communication skills of engineering students in English classes. It is shown that application of project method is the systemic component of teaching and learning activities of future engineers.*

Key words: *communication skills, engineering students, project method, foreign language classes.*

Одержано редакцією 15.03.2013 р.

УДК: 373. 5. 091. 2: 811. 111

В. Г. МЕЗІН

НАЗВИ ВПРАВ У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Резюме. *В статті розглянуто назви вправ у навчанні англійської мови, зокрема прагматичний аспект. Проаналізована їх структура та мотиви, що впливають на перевагу певної форми назв.*

Ключові слова: *назва вправи, методичний довідковий посібник, мікростаття, прагматичний аспект.*

Постановка проблеми. Не викликає сумнівів той факт, що назви вправ є частиною понятійного апарату методики викладання іноземних мов і в кількісному відношенні є найбільш значною групою спеціальної лексики даної сфери професійної комунікації.

Слід зазначити, що проблема вивчення назв вправ як пласту професійної лексики заслуговує докладного вивчення, оскільки назви вправ є однією з найбільш рухливих, пластичних груп професійної лексики. Аналіз структури назв вправ дозволяє зробити певні висновки як про методичні пріоритети викладачів, так і про структуру цінностей і мотивів учнівської аудиторії в англомовних і україномовних педагогічних контекстах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз публікацій з педагогіки, методики викладання та термінології дає право зазначити, що коло питань, пов'язаних з функціонуванням термінологічної системи у освіті досліджували такі науковці, як Г.О. Абрамова, Є.Г. Борисова, І.Л. Колесникова, В.С. Лейчик, С.О. Макєєва та В.М. Шаховський. Але сфера функціонування нових вправ з точки зору прагматичного аспекту у вітчизняній науці досліджена недостатньо.

Метою статті є аналіз назв вправ у англійській мові. Але слід зазначити, що динаміка входження спеціальних одиниць – назв вправ – настільки ж унікальна, як і поліваріантність їх структури. У силу цього розгляд даного пласта спеціальної лексики тільки з лінгвістичних позицій не є плідним.

Тому головними **завданням** статті є:

1) розглянути назви вправ з позицій прагматики; вичленувати ряд мотивів, що впливають на перевагу тієї чи іншої форми назв;
2) позначити фактори, здатні збільшити "комунікативну привабливість" оказіоналізмів у спілкуванні;
3) сприяти входженню нової одиниці у професійний дискурс.

Виклад основного матеріалу. Перш за все, з нашої точки зору, слід розглянути мотивацію, що значно впливає на створення нової назви для будь-якої вправи. Відвідавши значну кількість занять, ми звернули увагу, що викладач керується наступними вимогами: нова вправа повинна стати необхідною з педагогічної точки зору та назва повинна мати інструктивну цінність, прозорість, легко упізнаватись учнями, діяльність яких ця вправа організовує.

Відомо, що саме на уроці перевіряється "життєздатність" нових вправ. Тому у даному контексті існує декілька методичних принципів, які знаходять відображення у структурі самої назви:

а) принцип мовної економії в установці на діяльність;
б) принцип мовної доступності (sheltered English) і еталонності;
в) принцип комунікативної привабливості самої назви, здатність забезпечити мотивацію учнів.

Розглянемо ці принципи більш детально. Принцип мовної економії – презентація будь-якої вправи, у методичному посібнику або безпосередньо на уроці, супроводжується описом способу виконання (procedure).

Теоретично, ми можемо запропонувати дуже різноманітний набір правил й інструкцій. Тим не менше, у разі, якщо учні не знайомі з "правилами гри", порушується дидактичний принцип "однієї проблеми". Учні змушені засвоювати не тільки новий мовний матеріал, але й нову діяльність. У даному випадку викладач воліє звернутися до реєстру дій і операцій (у тому числі ігрових), вже знайомих учням. Стара назва збережена, але наповнюється новим змістом. Звідси висока продуктивність таких способів словотворення, як звуження, спеціалізація значення і метонімічний перенос: (Sea Battle, Noughts and Crosses, Swings, Jigsaw, Hide-and-Seek, See-Saw, Tug-of-War, Bingo, The Odd Man out, Pyramid game etc.) Як правило, початкові назви є однолексемними або стійкими словосполученнями.

Принцип мовної доступності, еталонності: основним завданням при створенні даної групи назв є задача уникнути вживання незнайомих для учнів слів і прагнення надати зразок ключової фрази або початку, що є граматичним еталоном для учнів. Дотримання даного принципу призводить до створення громіздких конструкцій, де назва вправи виглядає як цілісне речення: What am I holding in my hand? You touch your back, I'll touch yours; If I remember it rightly ...; that's the way ...; Touch it! ...

І, нарешті, принцип комунікативної привабливості. Мотивуючою для учнів назва буде в тому випадку, якщо у ній відображені "привабливі" умови протікання діяльності: евристичність, дух суперництва, інтерактивність, елементи гри і драматизації. Звідси, елементи "discover", "investigation", "explore", "the quickest", "smart", "imagine", "dream", "together" слід розглядати як своєрідні сигнали актуальності.

Дані принципи будуть дотримуватися і в професійному дискурсі, оскільки нова назва освоюється з внутрішньою установкою на навчальну діяльність. Крім цього, на динаміку входження нової назви у професійний дискурс буде впливати ряд параметрів, що мають, на думку Макєєвої, відношення до елементів структури поняття "activity", незалежно від мовного оформлення назви [4, 11]. Дані елементи структури знаходять відображення у будь-якій мікростатті – презентації нової вправи: level (age); time allotment; aim (purpose); preparation; in class (procedure) .

Зрозуміло, не можна стверджувати, що існує таке методичне наповнення, що робить вправу привабливою для всіх без винятку викладачів. Багато буде залежати від конкретної навчальної ситуації, навчального стилю та ін.

В той же час можна говорити про тенденції, умови, при дотриманні яких вправа швидше за все буде часто використовуватись викладачем, а нова назва увійде в його професійний ідіолект. На наш погляд, такими тенденціями є: а) універсальність, можливість впровадження при будь-якому рівні підготовки; б) час протікання від 5 до 20 хвилин, оскільки заняття має жорсткі часові рамки, у яких наповнення має бути якомога більш різноманітним; в) завдання – опитування викладачів виявило перевагу тих вправ, які дозволяють досягти логічного переходу між ланками уроку (continuety); г) підготовка – перевага, звісно, віддається вправам, що спеціальної підготовки не вимагають.

Таким чином, у самій статті – презентації містяться щонайменше 4 параметри оцінки, що впливають на динаміку входження нової назви у професійний дискурс: For all levels; 5-20 minutes; No preparation, а також Linking. Останній елемент реалізується як тематичне поле "поєднуючий", в репрезентації: "bridge the gap", "passover activity", "connection", "to span", "unite", "lockstep" та ін. Способом формування ціннісного судження виступають елементи "cooperative", "collaborative", "peer-interactive", які є текстовими синонімами "up-to-date", "contemporary"– ключовими в шкалі прагматичної оцінки для вчителів-практиків США і Великобританії [3, 7-12].

Ще один важливий параметр – відтворюваність як основа будь-якої методичної технології, передається за допомогою граматичної структури назви; звідси перевага конструктів (G + O), що передають значення неодноразовості: Rediscovering the circle, Becoming a picture, Matching, Looping, Cubing, Meditating, Previewing, Fantasizing, Modelling.

Зазначені вище тенденції у великій мірі знаходять своє відображення і в україномовній професійної комунікації, оскільки відбувається активне запозичення методичного досвіду ESL. Разом з тим в утворенні нових назв вправ є ряд особливостей. В українській мові терміну "activity" можуть відповідати "вправа", "гра-змагання" та "ігрова вправа". При презентації вправ, як правило, відсутня власне назва (заголовок мікростатті); вправа вводиться реченням або рядом речень, де присудок виражений дієсловом у наказовому способі або невизначеною формою дієслова (Подивіться .., Назвіть ..., Вставте..., Вибрати ...). Фактично, назва вправи співпадає з описом ходу роботи (procedure).

Для урізноманітнення процесу вивчення англійської мови викладачі практикують ігри й ігрові вправи. Тут згадані вище терміни використовуються цілком некоректно, оскільки гра-змагання, на відміну від вправи у ігровій формі, має наступні фіксовані риси:

1) Пріоритет розвиваючої / виховної мети над навчальною;
2) Наявність журі, правил підрахунку балів;
3) Наявність етапу підведення підсумків, нагородження переможця та ін.

Якщо дані ознаки ігрової діяльності відсутні, коректніше говорити про вправи в ігровій формі. Тенденція підміняти одне поняття іншим знаходить відображення і в позначеннях, де актуалізуються конституенти "орієнтація на результат" + "наявність переможця" (дієслово доконаного способу + ступеня порівняння прикметників):

1) Хто швидше?

2) Хто правильніше прочитає?
3) Хто складе більше пропозицій?
4) Чий лист краще? та ін.

У назвах вправ в ігровій формі простежуються наступні тенденції:

1) Між вправами та ігровими вправами ставиться знак рівності: у даному випадку назва збігається з укороченим описом ходу роботи: Запам'ятай рух ..., Знайди спільні ознаки, Знайдіть протилежні за значенням слова, Виконай і передай завдання.

2) Принцип мовної економії в установці на діяльність: превалює опора не на знайому діяльність, а на знайомий контекст ситуації. Нам вдалося виділити велику групу назв, що є відповіддю на питання Де? Коли? (У клубі філателістів, Тиждень у Києві, Безлюдний острів, У космосі, Вікенд, Магазин готового одягу та ін.)

3) Принцип мовної доступності реалізується за рахунок дублюючого перекладу у переважній кількості випадків. Що стосується еталонності, то поряд зі способами, виділеними і в англійській мові, помітне місце займає група назв вправ, де превалює мовне наповнення (Дієслова і прислівники, Зробили-робимо-зробимо, Багато / Мало, Слухати-дивитися-відчувати-згадувати та ін.). На думку С.О. Макєєвої даний факт свідчить про більшу увагу методистів до мовного матеріалу, що відпрацьовується, а не до результату.[4, 108]

4) Принцип комунікативної привабливості: прагмемами, які нам вдалося виділити, є: "улюблений", "свій / наш", "секретний / кримінальний" і "вуличний" (Біографія перехожого, подорож вулицями, вулична реклама, Старий трамвай, Наш двір та ін.), причому вправи є універсальними і не призначені лише для відпрацювання теми "Місто".

Структура мікростатті, що "вводить" нову вправу, помітно відрізняється від англійської традиції. У вітчизняних методичних посібниках в даний час для презентації вправи обов'язковими елементами є лише "мета" і "хід роботи", причому "мета" часто-густо підміняється формулюванням мети уроку, елементом якого дана вправа виступає. Звідси, мікростаття в українській мові може і не містити релевантної інформації, що дозволяє скласти оціночне судження. Як показує опитування респондентів, судження формується за допомогою введення прикметників суб'єктивної оцінки: хороша вправа, ефективна вправа. Певними сигналами, що свідчать про методичні цінності вправи, є комунікативна функція вправи й активізація.

Порівняльна характеристика мікростатей – презентацій нових вправ була б неповною без визначення їх загальної інформаційної програми. Програма англомовної мікростатті може бути віднесена до прагматичного підвиду у силу рівня вербальної експлікації адресата – YOU (you can include ... you need ..., you'll find it), високої частотності модальних конструкцій із загальним значенням поради, рекомендації (you may find it ... you can easily ...). Україномовні аналоги реалізують раціональну програму: текстова організація ідентична посадовій інструкції, професійні контакти часто не прогнозуються [3, 10].

Щодо сфери професійної комунікації, то назви вправ є найбільш значною групою спеціальної лексики. Особливо це стосується довідкових посібників методичних рекомендацій, де дані спеціальні одиниці виступають як текстоформуючі.

Безумовно, методичні довідкові посібники як сфера функціонування нових назв вправ заслуговують особливої уваги. У професійній комунікації посібники вирішують два завдання: по-перше, дозволяють узагальнити досвід викладання провідних вчителів у тій чи іншій проблемній області; по-друге, сприяють збільшенню ділових контактів між представниками професійної групи – вчителями англійської мови. Нова вправа у даних умовах розглядається як раціоналізаторська розробка, що вимагає обов'язкового зазначення авторства.

Слід також зазначити, що текст довідкового посібника, з одного боку, має жорстку вертикальну та горизонтальну структуру, елементами якої є базові поняття методики: принцип, метод, прийом, засіб, система, вправа. З іншого боку, будівельними елементами даного тексту виступають мікростатті – презентації нових вправ, що представляють собою самостійний закінчений твір: мають заголовок (спеціальна одиниця – назва вправи) і власне опис, який є своєрідною розгорнутою дефініцією даної спеціальної одиниці. Особливості мови авторів, як правило, повністю збережені, що робить текст збірки стилістично аморфним, неоднорідним. Структура назв вправ при цьому відрізняється великою різноманітністю: назвами вправ можуть виступати однолексемні спеціальні одиниці, словосполучення, дієприслівникові обороти, еліптичні конструкції і, навіть, фрагменти тексту – цілісні речення, які мають суб'єкт і предикат. Разом з тим, В.М. Лейчик зауважує, що незалежно від структури, вони сприймаються і відповідають наступним критеріям термінологічності:

*дефінітивності – оскільки мікростаття є дефініцією нової назви;

*входження – оскільки мікростаття містить вказівки на місце вправи у методичній системі;

*концептуальної цілісності – оскільки спостерігається семантичний зсув в одній або декількох лексемах, що поєднуються;

*трансформації – оскільки словосполучення є лексично нерозкладними [2, 122].

Також варто зазначити, що сама структура тексту методичного довідника, його дискретний характер, нагадує організацію спеціального словника.

Висновки. Таким чином, викладені вище спостереження дають змогу зробити висновки і встановити, що динаміка входження назв нових вправ у професійний дискурс залежить від мовного оформлення даних назв; а також можливість представити короткий опис екстралінгвістичних факторів, що впливають на вибір тієї або іншої форми назви у масовій професійній мовній творчості.

ЛІТЕРАТУРА
1. Камінська Н. Ігрові моменти на уроках англійської мови / Н. Камінська. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2009. – 80 с.
2. Лейчик В. М. Некоторые вопросы упорядочения, стандартизации и использования научно-технической терминологии: межвуз. сб. науч. трудов / В. М.Лейчик. – Горький, 1981. – С.121-128.
3. Макеева С. О. Сопоставительное исследование терминологии сферы образования в аспекте прагматики и субъективной модальности: автореф. дис. … канд. филол. наук / С. О.Макеева. – Екатеринбург, 2002. – 20 с.
4. Макеева С. О. Термины профессиональной сферы образования в дейктической функции: бюллетень Уральского лингвистического общества / С. О.Макеева; отв. ред. В. И. Томашпольский, А. П.Чудинов. – Екатеринбург: Урал. гос. пед. ун-т, 2003. – Т.10. – С. 107-117.
5. Настольная книга преподавателя иностранного языка. Справочное пособие. – Минск: Вышэйшая школа, 2001. – 96 с.
6. Creative English Teaching Forum. Activities [Editor Thomas Kral]. –Washington, 1993-1998. – 134 p.

В. Г. МЕЗИН. НАЗВАНИЯ УПРАЖНЕНИЙ В ОБУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ

Резюме. *В статье рассмотрены названия упражнений при обучении английскому языку, в особенности их прагматический аспект. Проанализирована их структура и мотивы, влияющие на предпочтение той или иной формы наименования.*

Ключевые слова: *название упражнения, методические справочные пособия, микростатья, прагматический аспект.*

V. G. MEZIN. NAMES OF THE EXERCISES IN TEACHING ENGLISH

The summary. *The article deals with the names of the exercises in teaching English and their pragmatic aspect in particular. The structure of the names and the preferences that cause the certain form of the names of the exercises have been analyzed.*

Key words: *name of the exercise, methodological manuals, micro article, pragmatic aspect.*

Одержано редакцією 13.03.2013 р.

УДК: [373. 5. 016 + 159. 922. 8]:[37: 81’ 243] **Н. О. МИХАЛЬЧУК, Е. З. ІВАШКЕВИЧ**

КОМУНІКАТИВНО ЗОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ПІДЛІТКІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ДИСКУРС

Резюме. *В статті описано принципи комунікативно зорієнтованого навчання школярів іноземної мови. Окреслено позитивні сторони комунікативно зорієнтованого навчання. Охарактеризовано процес квазіспілкування учнів з літературним твором, описано особливості розуміння підлітками літературного твору, наведено визначення поняттю “педагогічно регульована читацька діяльність”. Виокремлено компоненти читацької діяльності підлітків та види діалогізму, які зумовлюють ефективність комунікативно зорієнтованого навчання учнів англійської мови в сучасній школі.*

Ключові слова: *комунікативно зорієнтоване навчання, квазіспілкування, розуміння, педагогічно регульована читацька діяльність, компоненти читацької діяльності, види діалогізму.*

Постановка проблеми. Проблема навчання підлітків говорінню іноземною мовою не є новою в науковій царині. Хоча, зокрема, стосовно учнів підліткового віку, деякі проблеми залишаються не до кінця розв’язаними в науковій літературі. Адже саме по собі поняття “комунікативно зорієнтоване навчання” передбачає високий рівень володіння школярами знаннями з англійської мови, вміннями та навичками, в тому числі – комунікативними. Проблема, що піднімається в даній статті, є вельми актуальною ще й тому, що комунікативно зорієнтоване навчання сприяє залученню учнів не просто до процесу вивчення іноземної мови, а й до здобутків світової культури тощо. В цьому зв’язку недостатньо уваги в науковій літературі приділено порівняльному аналізові зарубіжних і вітчизняних підходів до окреслення психологічних механізмів читання як специфічного виду пізнавально-комунікативної діяльності. Залишаються недостатньо з’ясованими питання розуміння підлітками творів художньої літератури. Зокрема, у наукових працях не розкрито, з одного боку, чи розуміння літературного твору учнем впливає на розвиток його читацьких здібностей, і, з іншого боку, – якою мірою розуміння залежить від індивідуальних особливостей читача, особистісного досвіду школяра, від рівня розвитку його пізнавальних процесів та особистісних якостей тощо. Також потребує спеціального вивчення питання формування ціннісно-смислової сфери особистості школяра в читацькій діяльності (як педагогічно регульованій, так і здійснюваній самостійно), проблема виокремлення тих індивідуальних якостей учнів, які можуть розглядатися як характеристики аксіопсихологічного розвитку учнів в процесі читання художньої літератури тощо.

Аналіз останніх досліджень. В.П.Бєлянін, І.Р.Гальперін, Є.І.Пассов, В.Ф.Сатінова та ін. виокремлюють такі принципи комунікативно зорієнтованого навчання школярів іноземної мови:

1.*Принцип мовленнєво-мисленнєвої активності*, який передбачає таку організацію навчання, коли учень постійно задіяний у процес спілкування та діалогічної взаємодії. Згідно даному принципу, змістовою основою комунікативного навчання є проблемність. Підліток має не імітувати, читати, слухати, а виконати так званий “мовленнєвий вчинок”, який може наближуватися до театралізованого дійства.

З М І С Т

Розділ 1. ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У КОНТЕКСТІ ОСОБИСТІСНО ЗОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ ТА ДІАЛОГУ КУЛЬТУР. ……. 3
ПЕРЕДМОВА. ……..…… 3
Антоненко Н.Є. Навчання іноземної мови у світлі теорії множинного інтелекту Г. Гарднера. …… 4
Безкоровайна О.В. Інтерактивні технології навчання іноземної мови у контексті парадигми особистісно зорієнтованої освіти. ……..... 6
Бігунова С.А., Зубілевич М.І. Використання символічних власних імен-антропонімів при вивченні лексичних одиниць. …….. 11
Бойко Н.Г. Засоби формування міжкультурної компетенції учнів на уроці іноземної мови в середній школі. ……..... 14
Вєтрова І.М. Контекстний підхід у навчанні майбутніх учителів іноземної мови. ……. 17
Воробйова Л.М. Мовленнєве спілкування як засіб навчання іноземної мови. ……. 21
Гаєва Н.І. Методична організація вправ для навчання читання за принципом типології. …….. 23
Горобець І.А. Формування особистісної культури викладача іноземної мови в контексті діалогічного мислення. …… 26
Гронь Л.В. Організація підготовчої роботи до вільного переказу іншомовного тексту. ……. 28
Губіна А.М. Проблеми розвитку креативності у студентів технічних спеціальностей засобами технології проектування. …… 31
Джава Н.А. Робота з літературними текстами на занятті з німецької мови як іноземної. …….. 34
Дзюбишина Н.Б. Стратегії навчання іноземних мов як лінгводидактична проблема. …… 36
Забіяка І.М. Особливості впровадження інтернет-технологій в організацію самостійної роботи при вивченні іноземної мови. ……..... 40
Касаткіна О.В. Особливості формування мовної особистості у контексті діалогу культур. ……. 43
Кочубей О.С. Шляхи формування усної перекладацької компетентності студентів-філологів. ……. 45
Лавриненко О.Л. Гендерні особливості мовних якостей студентів у процесі викладання іноземної мови. ……..... 49
Лобанова С.І. Взаємозв'язок між особливостями навчально-виховної системи та природним і соціальним середовищем у римському суспільстві родового періоду. ……..... 52
Мазурок О.М. Мотиваційно-смислова готовність майбутнього вчителя іноземної мови до виконання професійної діяльності. ……... 55
Мартинюк А.П. Психолого-педагогічна проблема формування комунікативних навичок у студентів технічних спеціальностей засобами методу проекту на заняттях з іноземної мови. …….. 57
Мезін В.Г. Назви вправ у навчанні англійської мови. …….. 60
Михальчук Н.О., Івашкевич Е.З. Комунікативно зорієнтоване навчання підлітків іноземної мови: теоретико-методологічний дискурс. …….. 63
Моісеєва О.С. Формування професійної культури майбутнього вчителя іноземної мови. ……. 68
Михальчук Ю.О. Використання терапевтичної метафори (притчі) у професійній підготовці менеджера. …… 70
Мороз Л.В. Трофімчук В.М. Комунікативна методика навчання іноземної мови студентів професійно-природничого спрямування. …… 74
Набочук О.Ю. Становлення екологічної культури майбутнього педагога в сучасних умовах функціонування вищої освіти. …….. 77
Павловська Л.О. Застосування методу логіко-семіотичних опозицій у прагмасемантичному вивченні вербальних формул побажань різноструктурних мов. ……. 81
Палій В.П. Особливості взаємодії лексики та граматики в навчанні французької мови. …… 84
Перішко І.В. Роль іноземної мови у процесі професійної підготовки менеджерів з туризму. ……... 86
Середюк Л.А. Моделювання мовленнєвих ситуацій на уроках іноземної мови як фактор інтенсифікації навчання. ……..... 88
Станіславчук Н.І. Відбір англомовного країнознавчого текстового матеріалу для формування усномовленнєвої компетенції старшокласників. …… 91
Столярчук О.В. Ділова гра на уроках німецької мови як засіб професійного самовираження старшокласників у загальноосвітніх навчальних закладах у контексті особистісно зорієнтованого підходу. ……..... 93
Третьякова К.В. Формування самоосвітньої компетенції в процесі вивчення латинської мови. …….. 96
Фрідріх А.В. Формування крос-культурної компетентності студентів-філологів у контексті діалогу культур. ……..... 98
Шовковий В.М. Система навчання класичних мов у контексті загальної теорії систем. …… 101
Шульжук Н.В. Пріоритетні підходи до вивчення мовних одиниць в аспекті сучасних наукових лінгвістичних парадигм. ……..... 104
Юрків А.Я. Педагогічні засади здійснення категорії оцінки та способів її вираження у сучасній французькій мові. …….. 108

Яцюрик А.О. Теоретико-методичні засади вивчення особистісних корелятів креативності людини. …….. 110
Розлід 2. ВИЩА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ. …… 113
ПЕРЕДМОВА. …… 113
Білоус Т.Л. Залежність рівня підготовленості майбутніх працівників органів внутрішніх справ до професійної діяльності від їх емоційного стану. …….. 113
Варецька О.В. Розвиток соціальної компетентності вчителя початкових класів в умовах соціокультурного середовища сільської школи. …….. 118
Горобець Т.В., Шкоба В.А. Модель організаційно-методичного забезпечення практики студентів педагогічного коледжу відділення «Музичне мистецтво» в дошкільних навчальних закладах. ……..... 123
Гулай О.І. Акмеологічні та синергетичні засади неперервного навчання майбутніх будівельників. …… 126
Димар Н.М., Поліник С.І., Романенко О.В. Значення біоетики у формуванні природничо-наукової компетенції при вивченні біології. ……..... 131
Долуда А.В. Формування цілей навчання проектуванню харчових підприємств майбутніх інженерів-технологів. …….. 134
Єршова Л.М. Формування системи виховних ідеалів міщанського стану підросійської України. ……. 136
Зарицька А.А. Сутність та структура готовності до професійної самореалізації майбутнього вчителя музики. …….. 141
Ільмінська О.О. Структурування змісту навчання майбутніх інженерів-технологів з технології хлібобулочних виробів. …….. 144
Кирмач Г.А. Цінність іншої людини: аналіз поняття. ……. 147
Козіброцький С.П., Файдевич В.В. Технологія конструювання навчального процесу фізичної культури. ……..... 152
Козяр М.М., Сасюк З.К. Опорні кресленики як ефективний інноваційний засіб вивчення правил нанесення розмірів. …… 154
Колосова Л.М. Організаційно-педагогічні умови підвищення ефективності управління професійним розвитком методистів районних (міських) науково-методичних установ. ……. 158
Кравчук М.Г., Головченко О.В., Жгут О.А., Романенко О.В. Реалізація принципу наступності в процесі засвоєння базових біологічних знань студентами-медиками. …….. 161
Лепкий М.І., Подоляк В.М., Саварин П.В. Оцінка готовності студентів-магістрів вищого технічного навчального закладу до педагогічної діяльності. …… 165
Олексів Н.А. Теоретичні засади організації самостійної роботи студентів вищих технічних навчальних закладів. …….. 167
Павленко О.М. Проблема джазової імпровізації у змісті інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики. ……. 171
Падалко А.М., Падалко Н.Й. Педагогічні аспекти міжпредметної взаємодії в процесі багаторівневої підготовки майбутніх інженерів-електриків. …….. 173
Полухтович Т.Г. Участь вищої освіти України в Болонських перетвореннях. ……..... 177
Поніманська Т.І. Динаміка формування готовності студентів до гуманістичного виховання дітей старшого дошкільного віку. …….. 179
Потапюк Л.М., Потапюк І.П. Докторські програми як складова модернізації системи вищої освіти в Україні. ……. 186
Романовська Т.І., Левчук Н.І. Організація освіти у вищій школі. ……. 189
Руда О.Ю. Деякі аспекти інтеграції знань студентів у процесі вивчення біологічних дисциплін у медичних вишах. ……... 191
Триндюк В.А. Академічна мобільність студентської молоді Волині: проблеми та перспективи розвитку. ……... 193
Щербініна О.М. Методологічні засади інструментально-виконавської підготовки музиканта-педагога в системі мистецької освіти. ……. 196
Янцур М.С. Профорієнтаційна підготовка майбутніх педагогів у системі вищої освіти. …… 199
Відомості про авторів. …….. 206